

Lietuvos Respublikos finansų ministerija

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

Teisinės aplinkos pirminiems akcijų ir kriptovaliutų siūlymams (IPO ir ICO) gerinimas

Viešosios konsultacijos

Kokios galimybės didinti Lietuvos finansų sistemos diversifikaciją ir skatinti inovacijų plėtrą nauju alternatyviu kapitalo pritraukimo instrumentu – ICO?

ATASKAITA

Matas Mačiulaitis

Vilnius

2018



Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Turinys

1.	Santrumpos.....	3
2.	Įvadas	4
3.	Viešosios konsultacijos vykdymo metodologija	5
3.1.	Pusiau struktūruoti giluminiai interviu	5
3.2.	Apskritojo stalo diskusijos	7
4.	Viešosios konsultacijos vykdymo aprašymas.....	10
4.1.	Inicijavimas	10
4.2.	Vykdymas	10
4.3.	Analizė ir įvertinimas	13
4.4.	Viešinimas.....	14
5.	Išvados.....	14
6.	Naudota literatūra/šaltiniai.....	17
7.	Priedai.....	19

1. Santrumpos

Blockchain – informacijos blokų grandinė, kuriama decentralizuotu arba centralizuotu būdu, pradėta taikyti saugesniam ir skaidresniam duomenų laikymui ir perdavimui (*angl. distributed ledger technology*)

DPO – depozitinių piniginių operatorius

Fintech – finansinės technologijos

ICO Gairės – aiškinamasis dokumentas, suderintas su LR finansų ministerija, Lietuvos banku, Vyriausiąja mokesčių inspekcija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba, dėl kurio rengimo konsultuotasi su Kripto Ekonomikos Organizacija ir kitomis suinteresuotomis šalimis, kuriame anglų kalba pateikiama svarbiausia susisteminta, sutrumpinta ir vizualiai patraukia forma išdėstyta informacija (iš skirtingų institucijų rekomendacijų ir išaiškinimų šia tema) apie teisinę ir mokestinę aplinką ICO projektams vystyti Lietuvos jurisdikcijoje, kartu nurodant svarbiausius kontaktus valstybinėse institucijose ir pridėdant nuorodas į išsamius išaiškinimus

ICO – pirminis viešas žetonų siūlymas (*angl. initial coin offering*)

ICO projektas – juridinis ribotos atsakomybės asmuo (dažniausiai startuolis) siekiantis veiklos startui ir plėtrai pritraukti lėšų per pirminį kriptovaliutų siūlymą

IPO – pirminis viešas akcijų siūlymas (*angl. initial public offering*)

LR – Lietuvos Respublika

PPTFPĮ – Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas

SME – smulkus ir vidutinis verslas (*angl. small and medium enterprises*)

Startuolis – naujoviška pelningo ir sparčiai augančio verslo modelio ieškanti įmonė, dažniausiai susijusi su informacinėmis technologijomis

STO – vertybinių popierių požymius turinčių žetonų platinimas, kuris, kitaip negu ICO, yra reguliuojamas ir prižiūrimas (*angl. security tokens offering*)

USD – Amerikos doleris

VVK – virtualios valiutos keitykla

Žetonas – neautonomiško protokolo pagrindu veikianti virtuali valiuta

2. Įvadas

Atlikus teminį tyrimą „Kokios galimybės didinti Lietuvos finansų sistemos diversifikaciją ir skatinti inovacijų plėtrą nauju alternatyviu kapitalo pritraukimo instrumentu – ICO?“ (toliau – Teminis tyrimas) paaiškėjo šie svarbiausi aspektai:

- (i) atsižvelgiant į šiuo metu dar besivystančias ir ribotas SME ir startuolių finansavimo pritraukimo galimybes Lietuvoje tradiciniais būdais ir į itin aktyviai lietuviškų projektų naudojamą ICO kaip alternatyvaus finansavimo būdą investicijoms verslo pradžiai ar plėtrai, išvelgiamas potencialas kurti palankią reguliuojamą aplinką technologiniu požiūriu tinkamiems ūkio subjektams pritraukti lėšas, būtinas veiklos pradžiai ar plėtrai, per ICO;
- (ii) tai taip pat gali prisidėti prie šalies investicinės aplinkos gerinimo ir užsienio ūkio subjektų pritraukimo veiklai į Lietuvą, šiems siekiant įsikurti jurisdikcijoje su palankia aplinka kapitalo pritraukimui alternatyviais finansavimo būdais, įskaitant ICO, ir kuriant gerai apmokamas darbo vietas, skatinant domėtis naujausiomis technologijomis ir jų pritaikomumu bei prisidedant prie inovacijų Lietuvoje plėtros, jos ekonomikos vystymosi ir siekio tapti Fintech ir Blockchain technologijų centru Rytų ir Vidurio Europoje;
- (iii) kartu turi būti itin detaliai stebimos ir analizuojamos ir šios veiklos keliamos rizikos (įskaitant, bet neapsiribojant, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo per mažai arba apskritai neprižiūrimas vertės perleidimo schemas) ir kuriami įrankiai joms užkardyti, taip ir toliau užtikrinant ekonomikos stabilumą ir išlaikant, tarptautiniu mastu vertinamą kaip stabilią ir patikimą, Lietuvos finansinės sistemos reputaciją (ypatingai atsižvelgiant į finansų rinkos sukrėtimus kaimyninėse šalyse privertusius vienas didžiausių finansų įstaigų stabdyti ar iškelti veiklą).

Viešosios konsultacijos metu siekta gauti pasiūlymus ir tobulinti, o tuo pačiu viešinti Teminio tyrimo metu gautas išvadas ir rekomendacijas, pasitelkiant kuo platesnį skirtingų sričių ekspertų ratą.

3. Viešosios konsultacijos vykdymo metodologija

Viešosios konsultacijos vykdymas susideda iš šių etapų: inicijavimas, organizavimas, vykdymas, analizė ir vertinimas, viešinimas. Suorganizuota viešoji konsultacija pavadinimu „Kokios galimybės didinti Lietuvos finansų sistemos diversifikaciją ir skatinti inovacijų plėtrą nauju alternatyviu kapitalo pritraukimo instrumentu – ICO?“, kuri vyko taikant du konsultavimosi metodus: pusiau struktūruotus giluminius interviu ir apskritojo stalo diskusijas. Taikant abu metodus laikytasi visų konsultacijos vykdymo etapų.

3.1. Pusiau struktūruoti giluminiai interviu

Tokia interviu forma pasirinkta duomenų rinkimui įvertinus jos privalumus: lankstumas, dinamiškumas, galima greitai apdoroti ir pasidalinti didelės apimties informacija. Interviu eigoje tiriamasis gali savarankiškai pereiti nuo vienos temos prie kitos ir kadangi iš tiriamojo norima išgirsti viską, ką jis turi pasakyti viena ar kita tema, pokalbis nėra stabdomas. Tokia interviu forma taip pat leidžia užduoti papildomus (patikslinančius, skatinančius ir kitus) klausimus, kilusius interviu metu, kad įžvalgos svarbiose vietose būtų pagilintos. Taigi, pusiau struktūruoti giluminiai interviu leidžia sukaupti maksimaliai galimą informacijos kiekį analizuojama tema. Be to, tokiu būdu sukaupta informacija leidžia taikyti skirtingas kokybinių duomenų analizės prieigas ir metodus, kadangi jos daugiaplaniškumas neapsiriboja tradicine turinio analize, bet leidžia atskleisti vyraujančius naratyvus ir išskylančius diskursus.

Suinteresuotosios šalys, dalyvavusios pusiau struktūruotuose giluminiuose interviu:

1. Blockchain Centre Vilnius, VŠĮ renginių ir komunikacijos vadovas Žygimantas Zabieta
2. Blockchain Centre Vilnius, VŠĮ valdybos narys, Crypto Economy Organisation asociacijos pirmininkas Vytautas Kašėta
3. Blockchain Centre Vilnius, VŠĮ valdybos narys Paulius Kunčinas
4. Viešoji įstaiga "Investuok Lietuvoje" projektų vadovas Dominykas Stankevičius
5. BitDegree, UAB vyriausiasis teisininkas Ervinas Rimdeika
6. Bamboo Core AG bendraįsteigėjas Nesh Sooriyan

7. Crypto Economy Organisation asociacijos narys Marius Pereščius
8. Advokatų kontoros "Ellex Valiūnas" partnerė Dovilė Burgienė
9. Advokatų kontoros Trinity vadovaujantis partneris Linas Sabaliauskas
10. Advokatų kontoros COBALT asocijuotas teisininkas Evaldas Petraitis
11. Advokatų kontoros COBALT asocijuota teisininkė Elena Vėgelytė
12. Advokatų kontoros TGS Baltic asocijuotas teisininkas Evaldas Šatas
13. Advokatų kontoros TVINS partneris Dr. Vytautas Šenavičius
14. Advokatų kontoros Dominas Derling advokato padėjėjas Darius Lengvinas
15. Crypto Counsel, UAB direktorius Justas Rupšys
16. Reguluojamos vertybinių popierių biržos "Nasdaq Vilnius" sąskaitų valdytojas
Justinas Juknys
17. Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo direktorė Dalia Jasulaitytė
18. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos direktorius
Audrius Linartas
19. LR ekonomikos ir inovacijų ministras Virginijus Sinkevičius
20. Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Netiesioginių mokesčių
skyriaus vedėja Andra Černevičiūtė
21. Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Tiesioginių mokesčių
skyriaus vedėjas Rolandas Ragėnas
22. Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Tiesioginių mokesčių
skyriaus vyriausiasis specialistas Mantas Mickevičius
23. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos
viršininkas Vilius Plečkaitis
24. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos
Atitikties skyriaus vyriausioji specialistė Kristina Grigaitė
25. Policijos departamento Nusikaltimų elektroninėje erdvėje tyrimo valdybos
viršininkas Donatas Mažeika
26. LR finansų viceministrė Loreta Maskaliovienė
27. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento direktorius Sigitas
Mitkus
28. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kapitalo rinkų
skyriaus vedėja Lora Gogelytė
29. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos
skyriaus vedėja Lolita Šumskaitė

30. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vyriausiasis specialistas Martynas Pilkis
31. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vyriausioji specialistė Jovita Burlėgienė
32. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus vyriausioji specialistė Akvilė Kalantaitė
33. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus vyriausioji specialistė Agnė Grigaitė
34. LR finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus vedėjas Evaldas Putrimas
35. LR finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus vyriausiasis specialistas Vytenis Čepė
36. Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Investicinių paslaugų priežiūros skyriaus vadovas Audrius Šilgalis
37. Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Reguluojamos rinkos priežiūros skyriaus vadovas Vaidas Cibas
38. Lietuvos banko valdybos nario patarėja Jekaterina Govina

3.2. Apskritojo stalo diskusijos

Apskritojo stalo diskusija – tai diskusija tarp dalyvių, kurią skatina organizatoriai. Metodo tikslas – skatinti dalyvius bendradarbiauti tarpusavyje ir grupėje, dalytis savo pastebėjimais, patirtimi ir pasiūlymais.

I. Įgyvendintos pasikartojančios apskritojo stalo diskusijos **dėl ICO Gairių turinio**, kuriose dalyvavo:

1. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos direktorius Audrius Linartas
2. Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Netiesioginių mokesčių skyriaus vedėja Andra Černevičiūtė
3. Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Tiesioginių mokesčių skyriaus vedėjas Rolandas Ragėnas

4. Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Tiesioginių mokesčių skyriaus vyriausiasis specialistas Mantas Mickevičius
5. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos viršininkas Vilius Plečkaitis
6. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos Atitikties skyriaus vyriausioji specialistė Kristina Grigaitė
7. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento direktorius Sigitas Mitkus
8. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kapitalo rinkų skyriaus vedėja Lora Gogelytė
9. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vedėja Lolita Šumskaitė
10. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vyriausiasis specialistas Martynas Pilkis
11. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus vyriausioji specialistė Akvilė Kalantaitė
12. LR finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus vedėjas Evaldas Putrimas
13. LR finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus vyriausiasis specialistas Vytenis Čepė
14. LR finansų ministerijos Atskaitomybės, audito, turto vertinimo ir nemokumo politikos departamento direktoriaus pavaduotoja Paulė Svorobovičienė
15. Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Investicinių paslaugų priežiūros skyriaus vadovas Audrius Šilgalis
16. Lietuvos banko valdybos nario patarėja Jekaterina Govina

II. Įgyvendintos pasikartojančios apskritojo stalo diskusijos **dėl PPTFPĮ pakeitimo turinio**, kuriose dalyvavo:

1. BitDegree, UAB vyriausiasis teisininkas Ervinas Rimdeika
2. Nextury Ventures, UAB pirmininkas Ilja Laurs
3. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos viršininkas Vilius Plečkaitis
4. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos Atitikties skyriaus vyriausioji specialistė Kristina Grigaitė

5. Policijos departamento Nusikaltimų elektroninėje erdvėje tyrimo valdybos viršininkas Donatas Mažeika
6. LR finansų viceministrė Loreta Maskaliovienė
7. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento direktorius Sigitas Mitkus
8. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vyriausioji specialistė Jovita Burlėgienė
9. Lietuvos banko Riziką ribojančios priežiūros departamento Operacinės rizikos skyriaus vyriausioji specialistė Kotryna Filipavičiūtė
10. Lietuvos banko Riziką ribojančios priežiūros departamento Operacinės rizikos skyriaus vyriausiasis specialistas Vitalij Stankevič
11. Global Cannabis Application Corp. Vyriausioji operacijų valdymo pareigūnė Anastasija Plotnikova
12. Identifikaciniai projektai, UAB bendraįkūrėjas Domantas Čiuldė
13. Blockchain Centre Vilnius, VšĮ valdybos narys, Crypto Economy Organisation asociacijos pirmininkas Vytautas Kašėta

III. Įgyvendinta apskritojo stalo diskusija **dėl STO ir galimybių jo metu išleistus žetonus apskaityti Reguluojamos vertybinių popierių biržos Nasdaq (Vilnius) depozitoriume**, kurioje dalyvavo:

1. Reguluojamos vertybinių popierių biržos “Nasdaq Vilnius” vertybinių popierių paslaugų vadovė Arminta Saladžienė
2. Reguluojamos vertybinių popierių biržos “Nasdaq Vilnius” teisininkas Gediminas Varnas
3. Reguluojamos vertybinių popierių biržos “Nasdaq Vilnius” sąskaitų valdytojas Justinas Juknys
4. Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo direktorė Dalia Jasulaitytė
5. LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kapitalo rinkų skyriaus vedėja Lora Gogelytė
6. Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Reguluojamos rinkos priežiūros skyriaus vadovas Vaidas Cibas
7. Lietuvos banko valdybos nario patarėja Jekaterina Govina

4. Viešosios konsultacijos vykdymo aprašymas

Viešoji konsultacija vyko šiais etapais:

4.1. Inicijavimas

Pradėta nuo inicijavimo etapo, kuomet buvo imtasi veiksmų siekiant tinkamai pasirengti viešajai konsultacijai, todėl buvo įvertinti turimi ištekliai ir gebėjimai, sudarytas preliminarus viešosios konsultacijos grafikas (Priedas Nr. 1). Visa veikla, tokia kaip žmogiškųjų išteklių planavimas, viešosios konsultacijos grafikas, individualių konsultacijų su specialistais rengimas, kiekvieną kartą peržiūrint ir adaptuojant preliminarų suinteresuotosioms šalims užduodamų klausimų sąrašą (Priedas Nr. 2), reikiamos medžiagos parengimas, informacijos struktūravimas ir t.t., buvo atliekama projekto vadovo resursais.

Atlikus tyrimą viešoji konsultacija buvo vykdoma beveik tris mėnesius (birželio 4 d. – rugpjūčio 16 d.). Šiame etape iš anksto vertintos suinteresuotųjų šalių galimos pozicijos, kadangi ir iš viešai prieinamos informacijos, kuri rinkta ir analizuota Teminio tyrimo metu, buvo galima jas preliminariai prognozuoti; ieškota potencialiai vertingų papildomų argumentų konsensusui pasiekti.

4.2. Vykdymas

Per numatytą laikotarpį atliekant pusiau struktūruotus giluminius interviu ir apskritojo stalo diskusijas su suinteresuotomis šalimis, buvo gauti pasiūlymai dėl Teminio tyrimo išvadų tobulinimo ir pildymo. Ypatingas dėmesys skirtas Teminio tyrimo metu iškeltų viešosios konsultacijos temų aptarimui: „Kokios sąlygos paskatintų SME ir startuolius rinktis Lietuvos jurisdikciją ICO projektų vystymui?“ ir „Kokia teisinė bazė ir reguliavimas reikalingas, norint apsaugoti Lietuvos finansų rinką nuo galimų rizikų?“.

Žemiau pateikiamas viešosios konsultacijos metu priėtų svarbiausių ir dažniausiai pasikartojančių išvadų / komentarų / pasiūlymų sąrašas:

- (i) dėl nepakankamai greitos įstatymų lygio teisės aktų leidimo procedūros Lietuvoje ir nepakankamo žinių kiekio naujiems reikalavimams teisės aktuose, specialiai pritaikytiems ICO ir STO veiklai, išleisti, reikalinga sukurti, o vėliau, sekant pasikeitimus rinkoje ir reguliavime, pildyti ir tobulinti ICO Gaires, kuriomis Lietuvos dabartinės: teisinė, mokestinė, apskaitos ir kitos reikalavimų grupės, svarbios siekiant pritraukti lėšas per ICO ir STO, būtų išaiškintos ir pateiktos vieningame dokumente;
- (ii) tinkamas ICO ir STO (pastarasis iš esmės būtų rengiamas pagal IPO taisykles, pritaikytas Blockchain technologijas vystantiems ir naudojantiems projektams) veiklų reguliavimas gali ne tik reikšmingai prisidėti prie lietuvių kuriamų startuolių ir SME tolimesnio vystymosi Lietuvoje, bet ir stabdyti dabartinę ICO projektų „emigraciją“, kuomet dėl labiau prognozuojamo, lankstesnio ir kitaip patrauklesnio reguliavimo veiklai pasirenkamos kitos jurisdikcijos (Malta, Šveicarija, Estija); ICO Gairių paskelbimas, kurių kūrimo procese taip pat gretimai buvo sukurtos ir parengtos išsamios skirtingų valstybės institucijų rekomendacijos ir pozicijos susijusiais klausimais (ICO Gairės yra jų sutrumpinta, apibendrinta ir stilizuota jų versija) yra lauktas ir teigiamas žingsnis siekiant sukurti reikalavimų ir taisyklių taikomų Lietuvos jurisdikcijoje aiškumą ir taip didinti jos patrauklumą ir žinomumą, tačiau, ateityje, siekiant išlikti tarp patraukliausių jurisdikcijų Fintech ir Blockchain technologijų pagrindu kuriamų verslų vystymui, bus reikalingi nauji drąsūs ir gerai išdiskutuoti sprendimai;
- (iii) tinkamas ICO ir STO veiklų reguliavimas gali paskatinti Lietuvoje veiklą pradėti vystyti ir užsienio subjektams, tokiu būdu taip pat Lietuvoje kuriant gerai apmokamas darbo vietas, skatinant domėtis naujausiomis technologijomis ir jų pritaikomumu bei prisidedant prie Lietuvos inovacijų plėtros, ekonomikos vystymosi ir siekio tapti Fintech ir Blockchain centru Rytų ir Vidurio Europoje; Lietuvoje itin vangiai SME naudojamos veiklos finansavimo galimybės per Nasdaq reguliuojamąją vertybinių popierių biržą gali būti apčiuopiamai padidintos įdiegus metodus to atlikimui per sparčiai populiarėjantį STO;
- (iv) 2017 m. pradžioje netikėtai prasiveržusi ICO banga, kuomet buvo leidžiami vien tik *utility* žetonai, suteikiantys jų pirkėjams teises į ateityje sukurtas prekes ar paslaugas ar lengvatas joms įsigyti 2018 m. viduryje pastebimai išsikovė;

manytina, kad ateityje Blockchain technologijos pagrindu besikuriantys projektai dėl paklausos dėsnio siūlys vis mažiau *utility* žetonų, ir pradės siūlyti *security* žetonus (vykdys ne ICO, o STO), suteikiančius teises, kurias suteikia vertybiniai popieriai (akcijos, obligacijos, čekiai), pvz. teisę į pelno ar pajamų dalį, balsavimo teises, palūkanas; šis pasikeitimas reikalaus ir finansų rinkos politikos formuotojo ir reguliuotojo bei vertybinių popierių biržos operatoriaus bei depozitoriumo (Lietuvoje: Nasdaq Vilnius) indėlio, kadangi nei teisinė bazė, nei technologiniai sprendimai šiuo metu nėra iki galo parengti siekiant apskaityti žetonus taip pat kaip tai atliekama su vertybiniais popieriais; siekiant išlikti šio technologijų ir inovacijų proveržio priešakyje, Lietuvos institucijoms ir privatiems ūkio subjektams reikalinga ieškoti dialogo, kooperotis ir rasti sprendimus kaip sėkmingai „perkelti“ šį alternatyvų finansavimo būdą į šią skaidrią ir reguliuojamą terpę, kurioje, be kita ko, apskaita būtų tvarkoma patikimo ir licencijuojamo ūkio subjekto;

- (v) per ICO lietuvių kuriami projektai sugebėjo pritraukti (skirtingų šaltinių duomenimis) 300 – 400 mln. EUR, o tai sudaro apie 3-4 proc. visų šiuo būdu pasaulyje pritrauktų lėšų; tai kelia realią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, todėl reikalingas greitas, tačiau gerai išdiskutuotas PPTFPĮ pakeitimas, kuriuo būtų dalinai įgyvendinama penktoji Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos direktyva (toliau – Direktyva); Direktyva įpareigoja apibrėžti virtualios valiutos, depozitinių piniginių operatoriaus (DPO) ir virtualiosios valiutos keityklų (VVK) sąvokas ir pastarųjų ūkio subjektų veiklą, tačiau nieko neužsimena apie pačių ICO projektų reguliavimą, kuris, viena vertus, galėtų papildomai prisidėti prie pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos, kita vertus, galimai pablogintų Lietuvos jurisdikcijos konkurencinę padėtį, kadangi tokie papildomi reikalavimai nėra numatyti, pavyzdžiui, Estijoje, kuri viena iš pirmųjų perkėlė Direktyvos reikalavimus susijusius su virtualiosiomis valiutomis; diskutuota dėl institucijos, kuri turėtų prižiūrėti DPO ir VVK veiklą, tarp potencialių institucijų įvardintos: Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Lietuvos bankas, Policijos departamentas, Registrų centras; preliminariai nutarta, kad papildomą (antrinę) DPO ir VVK registraciją vykdys Registrų centro Juridinių asmenų registras, o šių ūkio subjektų priežiūra bus patikėta Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai, kuri yra pagrindinė valstybės institucija užtikrinanti pinigų plovimo prevenciją.

4.3. Analizė ir įvertinimas

Suinteresuotosios šalys buvo įtrauktos į interviu ir apskritojo stalo diskusijas, kurių metu ne tik siekta gauti naujos informacijos vykdomo tyrimo ribose, tačiau ir pristatyti Teminiame tyrime gautas išvadas ir siūlomus sprendimus, kurie atitinkamai reguliariai atnaujinti viešosios konsultacijos metu gauta papildoma informacija.

Konsultacijos metu gauta informacija buvo analizuojama sisteminant duomenis ir lyginant dalyvių pasisakymus tarpusavyje. Toks informacijos lyginimas leido suprasti skirtingas ekspertų iš įvairių sričių pozicijas, taip pat skirtingus jų atstovaujamų institucijų poreikius ir informacijos sklaidos tarp pačių suinteresuotųjų šalių trūkumus. Tam, kad būtų gautas kuo įvairiapusiškesnis nuomonių bei įžvalgų žemėlapis, kurio informacija panaudota kuriant galutines išvadas ir pasiūlymus skirtinguose tyrimo pjūviuose (teisinis, reguliacinis, apskaitos aiškumas ir jo iškomunikavimas suinteresuotoms šalims, PPTFPĮ pakeitimų turinys, SPO galimybės ir iššūkiai Lietuvai), konsultacijos metu gauta informacija sugrupuota į atitinkamas grupes pagal temas. Viešosios konsultacijos metu surinkta informacija buvo panaudota ICO gairių sukūrimui (Priedas Nr. 3) ir išplatitimui, o taip pat PPTFPĮ pakeitimo įstatymo projektui ir lydymiesiems dokumentams parengti (Priedas Nr. 4), kuriuo siekiama sureguliuoti su virtualiųjų valiutų keliama rizika susijusius aspektus.

Viešoji konsultacija įvertinta kaip veiksminga priemonė daug klausimų keliančioje ir skirtingai vertinamoje ICO reguliavimo, skatinimo, priežiūros tematikoje. Didelis suinteresuotųjų šalių įsitraukimas leido užfiksuoti ir susisteminti skirtingus požiūrius, poreikius ir vizijas. Suinteresuotos šalys konsultacijos metu susipažino su Teminio tyrimo medžiaga, todėl taip pat papildė savo žinias tyrimo ir viešosios konsultacijos tematikos ribose.

Galutiniai viešosios konsultacijos rezultatai pasiekti, o tiesioginiai viešosios konsultacijos rezultatai pranoko iškeltus rezultato tikslus:

1. Įvykdyti 38 pusiau struktūruoti giluminiai interviu;
2. Įvykdytos 3 apskritojo stalo diskusijos skirtingomis temomis, dvi iš jų pakartotinai;

3. Parengti 2 teminiai viešai prieinami dokumentai;
4. Parengtas įstatymo pakeitimo įstatymo projektas ir lydimieji dokumentai.

Taip pat svarbu paminėti, kad viešosios konsultacijos metu nagrinėti klausimai ir gautos išvados gali prisidėti net prie dviejų, savo turiniu skirtingų į 17-osios Vyriausybės programą įtrauktų darbų įvykdymo:

„4.2.11. Darbas 1 p. Palankesnės teisinės reguliacinės aplinkos alternatyvių finansavimo šaltinių plėtrai (pakeitimo vertybiniais popieriais ir padengtųjų obligacijų, kolektyvinių investavimo subjektų, rizikos kapitalo srityse) sukūrimas“;

„4.2.11 Darbas 6 p. Priemonių finansinių technologijų industrijos plėtrai Lietuvoje skatinti plano parengimas“.

4.4. Viešinimas

Viešosios konsultacijos rezultatų viešinimas susidėjo iš dviejų etapų:

Pirmajame etape viešosios konsultacijos vykdymo metu, sugeneruotų pasiūlymų viešinimas buvo vidinis – dalintasi informacija ir siūlymais dar vykstant susitikimams, suinteresuotoms šalims išsiųsti el. laišakai, kuriuose apibendrinti susitikimai, įvardinti visi siūlymai.

Antrajame etape, įvykdžius viešąją konsultaciją, kai atsižvelgus į siūlymus buvo papildytos ir užbaigtos ICO Gairės ir PPTFPĮ pakeitimo įstatymo projekto apžvalga šalims buvo išsiųstas galutinis informacijos paketas.

Šios viešinimo priemonės užtikrino, kad visi dalyvavę konsultacijose gautų grįžtamąjį ryšį apie jų pasiūlymų panaudojimą bei galutinį viešosios konsultacijos rezultatą.

5. Išvados

Atliktos viešosios konsultacijos rezultatai – atsižvelgiant į plataus suinteresuotųjų šalių rato rekomendacijas ir pasiūlymus patikslinti, pagilinti ir papildyti ICO Gaires ir PPTFPĮ pakeitimo įstatymo projektą.

Kaip ir Teminio tyrimo, taip ir viešosios konsultacijos metu buvo renkama informacija susijusi su dažniausiai dėl ICO, kaip būdo surinkti lėšas startuolių ir SME veiklos pradžiai ar plėtrai ir tokiu būdu taip pat prisidedant prie finansų rinkų vystymo, užduodamais klausimais. Buvo atrinktos galimos rizikos, dažniausiai pasikartojusios tiek viešojoje erdvėje, tiek viešosios konsultacijos metu ir diskutuota dėl atitinkamų kontraargumentų.

Viešoji konsultacija taip pat ženkliai prisidėjo prie finansų rinkos saugumo ir stabilumo, vartotojų teisių apsaugos mechanizmo tobulinimo, kadangi buvo gauti ir įstatymo keitimo projekte pritaikyti pasiūlymai dėl PPTFPĮ.

ICO Gairės yra tinkamas būdas didinti reikalavimų taikomų Lietuvoje aiškumą ir didinti pačios Lietuvos kaip patrauklios jurisdikcijos Fintech ir Blockchain pagrindu kuriamiems projektams ir verslams vystyti, reikalinga tęsti pradėtą darbą ir toliau didinti reikalavimų skaidrumą ir lankstumą.

Rinkoje silpstant ICO ir stiprėjant STO paklausai, reikalinga įdiegti būdus, kad startuoliai ir SME galėtų naudotis patraukliais, tačiau reguliuojamais lėšų pritraukimo būdais, kuriuos administruoti ir prižiūrėti galėtų ir reguliuojamos vertybinių popierių biržos operatorius Nasdaq Vilnius.

Galiausiai, apibendrinus viešosios konsultacijos duomenis buvo prieita prie išvados, kad siekiant proveržio nagrinėjamos problematikos rėmuose pasigendama aiškesnės vizijos (ar strategijos) ir veiksmų plano, kuriuo valstybės institucijos galėtų vadovautis bendradarbiaudamos ir užtikrindamos tolimesnį sėkmingą šalies darbą dėl inovacijų skatinimo ir pažangiausių technologinių sprendimų vystymo šalies ribose.

Vykdamas viešosios konsultacijos rezultatų viešinimą buvo užtikrinta jų sklaida suinteresuotoms šalims vykdamas komunikaciją el. laiškais, kuomet buvo naudojami vienlapiai, apibendrinantys informaciją, bei vykstant susitikimams, kada buvo parengtos prezentacijos ir parodomas galutinis produktas.

Platesnei visuomenei viešosios konsultacijos rezultatai buvo patalpinti į www.kurklit.lt svetainę:

<http://kurklit.lt/projektai/teisines-aplinkos-pirminiams-akciju-ir-kriptovaluutu-siulymams-ipo-ir-ico-gerinimas/>

ir viešinami socialinės medijos kanalais (video ir tekstiniu formatu):

Video pristatymas apie Lietuvą video serijoje „ICO reguliavimas aplink pasaulį“ („ICO Regulation Around the World: Lithuania“):

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6422722649801261056>

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pranešimas apie ICO Gairių paskelbimą:

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6410882427341930496>

Pranešimas apie dalyvavimą panelinėje diskusijoje ICO tema:

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6407710694040571904>

Kurk Lietuvai pranešimas apie ICO Gairių paskelbimą (i):

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6413443705021308928>

Kurk Lietuvai pranešimas apie ICO Gairių paskelbimą (ii):

<https://www.facebook.com/KurkLietuvai/photos/a.225092220949490.51232.223919727733406/1585579921567373/?type=3&theater>

Kurk Lietuvai pranešima apie projektą:

<https://www.facebook.com/KurkLietuvai/photos/a.225092220949490.51232.223919727733406/1533794590079240/?type=3&theater>

6. Naudota literatūra/šaltiniai

7. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2000 m. liepos 18 d. Nr. VIII-1864
8. Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas, 1997 m. birželio 19 d. Nr. VIII-275
9. Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymas, 2007 m. sausio 18 d. Nr. X-1024
10. Lietuvos Respublikos sutelktinio finansavimo įstatymas, 2016 m. lapkričio 3 d. Nr. XII-2690
11. Lietuvos Respublikos valiutų keityklų operatorių įstatymas, 2014 m. liepos 17 d. Nr. XII-1033
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimas Nr. 167 Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo
13. Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas Nr. XI-2015 Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo
14. Europos Komisijos pranešimas spaudai dėl penktosios pinigų plovimo prevencijos direktyvos [http://europa.eu/rapid/press-release STATEMENT-18-3429_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-3429_en.htm)
15. Lietuvos banko Finansinio stabilumo apžvalga (2017 m.)
16. Lietuvos banko Pozicija dėl virtualiųjų valiutų ir pirminio virtualiųjų valiutų žetonų platinimo 2017 m. spalio 10 d. Nr. 01-32
17. Lietuvos banko klausimų ir atsakymų sekcija dėl virtualiųjų valiutų ir pirminio virtualiųjų valiutų žetonų platinimo
https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Klausimai_atsakymai_virtualios_valiutos.pdf
18. Lietuvos banko pranešimas spaudai „Lietuvos bankas perspėja dėl atsakomybės už virtualiųjų žetonų platinimą ir reklamą“ <https://www.lb.lt/lt/naujienos/lietuvos-bankas-perspeja-del-atsakomybes-uz-virtualiuju-zetonu-platinima-ir-reklama>
19. Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacijos Centrinės ir Rytų Europos statistika 2016

20. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos pranešimas 2017 m. lapkričio 13 d. Nr. ESMA50-157-828
21. Europos Centrinio Banko virtualių valiutų schemų analizė 2015 m. vasaris
22. Europos bankininkystės institucijos Pozicija dėl virtualiųjų valiutų 2014 m. liepos 4 d. Nr. EBA/Op/2014/08
23. JAV vertybinių popierių ir biržų komisijos Investuotojų biuletenis: Pirminis žetonų siūlymas 2017
24. Maltos Ministro Pirmininko kabinetas, Malta: lyderė DLT reguliavime <https://opm.gov.mt/en/Documents/FSDEI%20-20DLT%20Regulation%20Document.pdf>
25. Šveicarijos finansų rinkos priežiūros institucijos FINMA ICO gairės 2018-02-16 <https://www.finma.ch/en/news/2018/02/20180216-mm-ico-wegleitung/>
26. Gibraltaro finansinių paslaugų komisijos teisinės bazės žetonams planai 2018-02-12 <http://www.gfsc.gi/news/hm-government-of-gibraltar-and-the-gibraltar-financial-services-commission-announce-plans-for-token-legislation-272>
27. Estijos finansų ministerijos informacija juridiniams asmenims susijusiems su virtualiomis valiutomis ir ICO <https://www.fi.ee/index.php?id=22715>
28. Reuters straipsnis „Po JAV spaudimo Latvija nubalsavo išardyti bankinį tiltą su Rusija“ <https://www.reuters.com/article/us-latvia-banking/under-u-s-gaze-latvia-votes-to-dismantle-banking-bridge-to-russia-idUSKBN1HX2Z5>
29. Delfi straipsnis „ABLV atvejis – svarbi pamoka Europos Centriniam Bankui“ <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/ablv-atvejis-svarbi-pamoka-europos-centriniam-bankui.d?id=77481743>
30. Bitcoin.com straipsnis „ICO nusibraukė nerimą dėl reguliavimo ir surinko 1 mlrd. USD trečią mėnesį iš eilės“ 2018-03-09 https://news.bitcoin.com/icos-brush-off-regulatory-concerns-raising-1-billion-third-month-row/?utm_source=OneSignal%20Push&utm_medium=notification&utm_campaign=Push%20Notifications
31. 15min straipsnis „Lietuvoje kuriama pirmoji pasaulyje ICO platforma“ 2015-05-03 <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/lietuvoje-kuriama-pirmoji-pasulyje-ico-platforma-662-965868>

32. Verslo žinių straipsnis „Estija – ne mažesnė pinigų plovykla, nei Latvija“ 2018-05-25 <https://www.vz.lt/rinkos/2018/05/25/estija--ne-mazesne-pinigu-plovykla-nei-latvija>
33. Verslo žinių straipsnis „Lietuva – tarp pasaulio lyderių pagal ICO rengimą: atsilieka tik nuo JAV ir Kinijos“ <https://www.vz.lt/rinkos/valiutos-ir-zaliavos/2018/04/17/lietuva--tarp-pasaulio-lyderiu-pagal-ico-rengima-atsilieka-tik-nuo-jav-ir-kinijos#ixzz5HBU0BPel>
34. PricewaterhouseCoopers, ICO teisinė sistema ir reguliavimas (ICO kompasas) <https://www.pwc.ch/en/industry-sectors/financial-services/fs-regulations/ico.html>
35. Medium straipsnis „Pirminis žetonų siūlymas: top 25 jurisdikcijos ir jų reguliacinės pozicijos“ <https://medium.com/@wulfkaal/initial-coin-offerings-the-top-25-jurisdictions-and-their-comparative-regulatory-responses-4b8c9ae7e8e8>

7. Priedai

1. Preliminarus viešosios konsultacijos grafikas
2. Preliminarus suinteresuotosioms šalims užduodamų klausimų sąrašas
3. ICO Gairės (anglų k.)
4. PPTPPĮ pakeitimo įstatymo projekto pristatymas

Priedas Nr. 1

Preliminarus viešosios konsultacijos grafikas

Data	Suinteresuotoji šalis
18-08-13	Blockchain Centre Vilnius, VšĮ direktorė Eglė Nemekštytė
18-06-04	Blockchain Centre Vilnius, VšĮ renginių ir komunikacijos vadovas Žygimantas Zabieta
18-08-13	Blockchain Centre Vilnius, VšĮ valdybos narys Vytautas Kašėta
18-06-19	Blockchain Centre Vilnius, VšĮ valdybos narys Paulius Kunčinas
18-06-07	Crypto Economy Organisation asociacijos narys Marius Pereščius
18-06-06	Viešoji įstaiga "Investuok Lietuvoje" projektų vadovas Dominykas Stankevičius
18-08-13	Wepower, UAB direktorius Artūras Asakavičius
18-08-13	BitDegree, UAB vyriausiasis teisininkas Ervinas Rimdeika
18-08-09	Bamboo Core AG bendraįsteigėjas Nesh Sooriyan
18-08-13	Nextury Ventures, UAB pirmininkas Ilja Laurs
18-07-03	Advokatų kontoros "Ellex Valiūnas" partnerė Dovilė Burgienė
18-08-13	Advokatų kontoros Trinity vadovaujantis partneris Linas Sabaliauskas
18-07-09	Advokatų kontoros COBALT asocijuotas teisininkas Evaldas Petraitis
18-07-09	Advokatų kontoros COBALT asocijuota teisininkė Elena Vėgelytė
18-07-12	Advokatų kontoros TGS Baltic asocijuotas teisininkas Evaldas Šatas
18-07-16	Advokatų kontoros TVINS partneris Dr. Vytautas Šenavičius
18-08-08	Advokatų kontoros Dominas Derling advokato padėjėjas Darius Lengvinas
18-07-05	Crypto Counsel, UAB direktorius Justas Rupšys
18-04-14	Reguliuojamos vertybinių popierių biržos "Nasdaq Vilnius" vertybinių popierių paslaugų vadovė Arminta Saladžienė
18-04-14	Reguliuojamos vertybinių popierių biržos "Nasdaq Vilnius" vadovas Saulius Malinauskas
18-04-14	Reguliuojamos vertybinių popierių biržos "Nasdaq Vilnius" sąskaitų valdytojas Justinas Juknys
18-04-14	Reguliuojamos vertybinių popierių biržos "Nasdaq Vilnius" sąskaitų valdytoja Simona Bačkienė

18-08-14	Reguliuojamos vertybinių popierių biržos "Nasdaq Vilnius" teisininkas Gediminas Varnas
18-08-14	Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo direktorė Dalia Jasulaitytė
18-06-07	Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos direktorius Audrius Linartas
18-07-12	LR ekonomikos ir inovacijų ministras Virginijus Sinkevičius
18-06-07	Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Netiesioginių mokesčių skyriaus vedėja Andra Černevičiūtė
18-06-07	Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Tiesioginių mokesčių skyriaus vedėjas Rolandas Ragėnas
18-06-07	Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento Tiesioginių mokesčių skyriaus Vyriausiasis specialistas Mantas Mickevičius
18-06-07	Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos viršininkas Vilius Plečkaitis
18-06-07	Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos Pinigų plovimo prevencijos valdybos Atitikties skyriaus vyriausioji specialistė Kristina Grigaitė
18-08-10	Policijos departamento Nusikaltimų elektroninėje erdvėje tyrimo valdybos viršininkas Donatas Mažeika
18-06-07	LR finansų viceministrė Loreta Maskaliovienė
18-06-07	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento direktorius Sigitas Mitkus
18-08-13	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kapitalo rinkų skyriaus vedėja Lora Gogelytė
18-08-13	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vedėja Lolita Šumskaitė
18-06-07	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vyriausiasis specialistas Martynas Pilkis
18-06-07	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Draudimo veiklos skyriaus vyriausioji specialistė Jovita Burlėgienė
18-06-10	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus vyriausioji specialistė Akvilė Kalantaitė
18-07-08	LR finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus vyriausioji specialistė Agnė Grigaitė
18-06-05	LR finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus vedėjas Evaldas Putrimas
18-06-07	LR finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus vyriausiasis specialistas Vytenis Čepė
18-06-07	LR finansų ministerijos Atskaitomybės, audito, turto vertinimo ir nemokumo politikos departamento direktoriaus pavaduotoja Paulė Svorobovičienė
18-08-13	Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Investicinių paslaugų priežiūros skyriaus vadovas Audrius Šilgalis
18-08-14	Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus vadovas Vaidas Cibas
18-08-13	Lietuvos banko Riziką ribojančios priežiūros departamento Operacinės rizikos skyriaus vyriausioji specialistė Kotryna Filipavičiūtė

18-08-14	Lietuvos banko Riziką ribojančios priežiūros departamento Operacinės rizikos skyriaus vyriausiasis specialistas Vitalij Stankevič
18-08-14	Lietuvos banko valdybos nario patarėja Jekaterina Govina
18-07-13	Lietuvos banko valdybos narys Marius Jurgilas
18-08-14	Global Cannabis Application Corp. Vyriausioji operacijų valdymo pareigūnė Anastasija Plotnikova
18-08-14	Identifikaciniai projektai, UAB bendraįkūrėjas Domantas Čiuldė

Priedas Nr. 2

Preliminarus suinteresuotosioms šalims užduodamų klausimų sąrašas

- Kokie teisiniai, reguliaciniai, mokestiniai ir kiti aspektai yra svarbiausi startuoliams ir SME renkantis jurisdikciją veiklos vystymui
- Kokie trukdžiai lemia, kad dauguma lietuvių kuriamų ICO projektų renkasi užsienio jurisdikcijas jų registravimui
- Kurios jurisdikcijos šiuo metu vertinamos kaip patikimiausios, pigiausios, lanksčiausios ir kitaip patraukliausios ICO projektų vystymui, kokie sprendimai leido pasiekti tokį statusą
- Kokie yra svarbiausi supranacionaliniai reikalavimai susiję su ICO ir virtualiosiomis valiutomis, kaip Lietuvai sekasi juos įgyvendinti ir kaip išlikti tarp patraukliausių jurisdikcijų vertinant su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis-narėmis
- Kaip rinkoje keitėsi ICO projektų ir virtualių valiutų vertinimas 2017 m. ir 2018 m.
- Kas paskatino itin didelį skaičių lietuviškų SME ir startuolių lėšas pritraukti nereguliuojamuoju ICO būdu, kokius iššūkius ir (ar) galimybes tai suteikia
- Ar ICO ir (ar) STO gali tapti stabilium, reguliuojamu ir plačiai naudojamu alternatyviu SME ir startuolių finansavimo šaltiniu, kokios to perspektyvos Lietuvai ir vietinei vertybinių popierių rinkai
- Kokios yra svarbiausios suinteresuotosios šalys siekiant tobulinti ICO ir STO ir jų priežiūrą
- Ar daug papildomų išteklių reikia skirti reguliuojamai vertybinių popierių biržai Nasdaq ir depozitoriumui siekiant sukurti sistemą kuri galėtų aptarnauti STO
- Kiek pagrįstos ICO projektų ir virtualių valiutų keliamos rizikos susijusios su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu
- Kaip vertinami PPTFPĮ pakeitimai kuriuos privalu perkelti atsižvelgiant į supranacionalines teises iniciatyvas (5-toji Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos direktyva), reikalingas minimalus ar toliau siekiantis nacionalinis reguliavimas grėsmėms užkardyti
- Kurios valstybės institucijos ir kokia apimtimi turėtų registruoti ir prižiūrėti virtualių valiutų keityklas ir depozitinių piniginių operatorius bei kitas su virtualiosiomis valiutomis susijusias veiklas



ICO GUIDELINES

ABOUT US

“Lithuania has found itself in the middle of explosion of ICOs and blockchain based projects and in line with other countries – financial incumbents, when total values of all ICOs are being measured.

This has happened due to our leadership in FinTech, advanced IT sector and infrastructure, open-minded public authorities, their encouraging signals and persistence in providing alternative access to finance to SMEs and startups.

This situation has also created a great challenge, requiring to find the right balance between promoting the innovations which would, among other things, greatly increase the possibilities of SMEs’ financing while also create investment opportunities and, at the same time, safeguarding established sound reputation and resilience to potential shocks of the financial system, protecting customers, preventing money laundering and terrorism financing.

Of course, risks are ubiquitous. But we can not ignore the development of new financial instruments and phenomenon of blockchain technology. We do believe that certain usage of it, such as ICOs, should be regulated. Lithuania already has an exceptional regulatory advantage. We are one of the first ones in Europe who prepared comprehensive Guidelines on legal framework for ICO projects covering regulatory as well as taxation and accounting.

We acknowledge that the brave new crypto economy world is here to stay, this is why we encourage and invite its participants to innovate and create in Lithuania.

After all, we are not called **#Litechnia** for nothing”.
Minister of Finance Vilius Šapoka



Minister of Finance
Vilius Šapoka

ICO GUIDELINES

These Guidelines are another step towards more certainty and transparency in the regulatory, taxation, accounting and other requirements as well as better cooperation between different stakeholders.



REGULATORY



TAXATION



ACCOUNTING



AML / CFT

REGULATORY



Initial coin offering (ICO)

ICO shall mean any initial coin (token) offering with the purpose of attracting capital or investment for the development of a new product or service, company or its activity.

Organizing ICO is not regulated by specific legislation, however, taking into account different ICO models and different characteristics of tokens, in some cases, such activity may be subject to the requirements of the legislation of the Republic of Lithuania and supervision of the Bank of Lithuania.

Depending on the conditions of a specific issue, released tokens may grant different rights to their owners, such as the right to participate in the company management process, receive part of the company's profit, receive part of the company's income, receive interest for invested funds, recover the invested funds and receive additional income through redemption of the tokens, sell the tokens to another person. If the tokens issued grant one or more of the rights described above, the probability exist that it will be considered as security and the obligation to comply with relevant legislation will follow.

Obligations to financial market participants (FMP)

Bank of Lithuania acts as a regulatory authority of financial markets in the Republic of Lithuania. Only the entities that are planning to provide regulated financial services and (or) projects which released tokens that have characteristics of securities will be under its scrutiny. Otherwise, engagement in activities associated with virtual currencies is not the provision of regulated financial services.

FMP providing regulated financial services can participate in activities or provide services associated with virtual currencies if they can be separated (legally and practically) from the regulated entity and financial services provided by the FMP.

FMP shall ensure that their (i) regulated financial services, (ii) name, brands, domain etc., (iii) managed environment (website, platform, mobile application, online account, etc.), or other indications have no link with services associated with virtual currencies.

In providing financial services to customers who are engaged in activities associated with virtual currencies, FMP should ensure compliance with the requirements of money laundering and terrorist financing prevention legislation, and take appropriate measures to manage the risk of money laundering and/or terrorist financing.

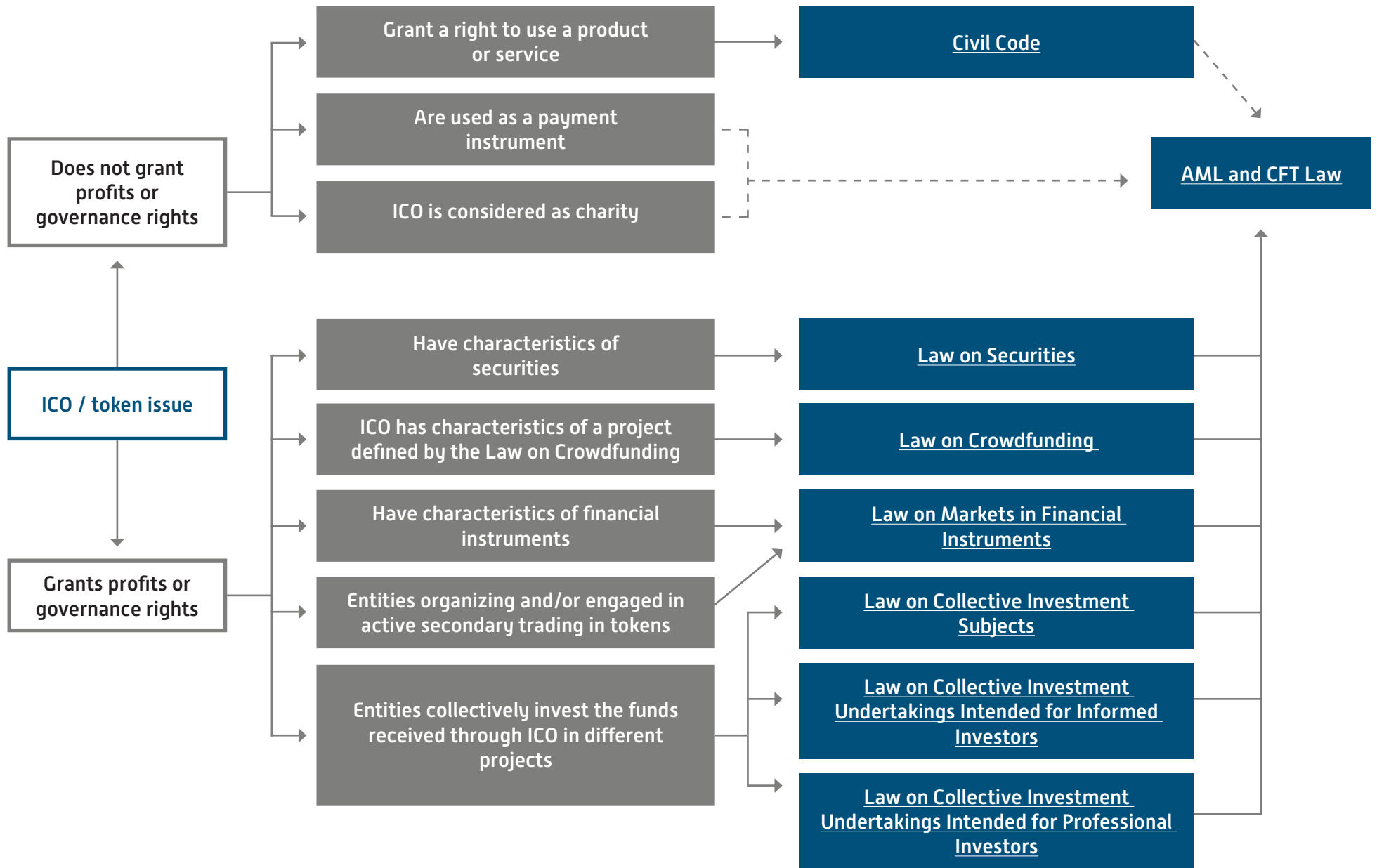
Laws applicable

If funds collected during ICO are intended for the formation of the capital of a newly established FMP – the capital forma-

tion requirements applicable to a specific form of financial institution shall apply ([see here](#)).



- > [Position of the Bank of Lithuania in full](#)
- > [Corresponding Q&A section of the Bank of Lithuania](#)
- > Email: newcomer@lb.lt



- - - -> *Applied indirectly through requirements to the virtual currency exchanges and wallet services operators*

TAXATION



Asset class

In terms of Corporate Income Tax and Personal Income Tax, according to the substance and economic sense of transactions, the virtual currency is recognized as current assets that can be used as a settlement instrument for goods and services or stored for sale.

For the purposes of VAT, the virtual currency is considered as the same currency as euros, dollars etc.

For the purposes of other taxes, other type of instrument, e.g. certain types of tokens, may be recognized as a virtual currency as well.

Whether a certain token is to be considered as a security token, the opinion presented by the Bank of Lithuania concerning the recognition of such a token as securities does not necessarily mean that for tax purposes this token will be treated the same way.

Corporate income tax

Funds collected through ICO are not considered to be the subject of corporate income tax when:

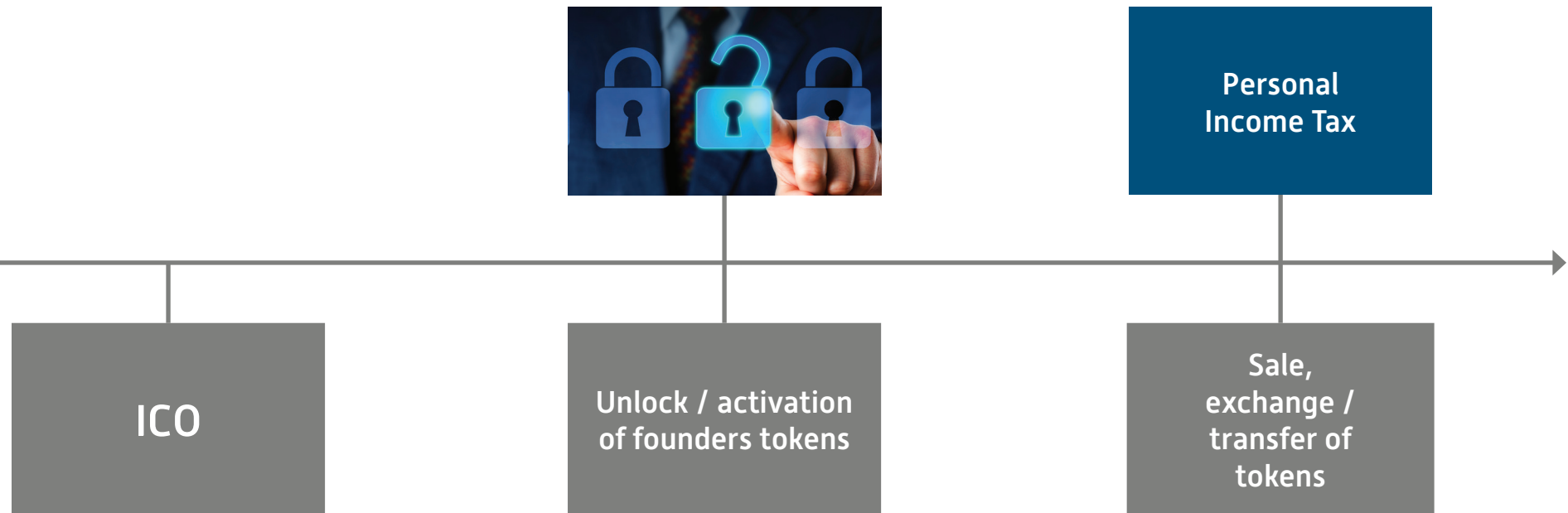
- tokens issued have the characteristics of securities defined in Articles 1.101 – 1.108 of the Civil Code of the Republic of Lithuania (i.e. grant the right to ownership, management of a company or grant other shareholders' rights such as the right to get a part of profits of the company in the form of dividends or other form, provide for the payment of interest or redemption of tokens or etc.) and correspond to undertaken obligations;
- tokens issued grant the right to use a product or services by paying in tokens; the funds generated this way are considered as advance payment (advance) to be included into future contributions. The issue of tokens designated for acquisition of goods or services is considered as only a transfer of cash, it is not considered that the income is earned (i.e. tokens grant the right to the token holder to acquire goods/services for the amount indicated in these tokens), income is recognized when the entity sells goods or provides services for the real market price.

In cases when tokens issued through ICO are not considered as securities or an advance payment for goods or services, but only confirm the fact of the payment without granting any rights, the funds collected are recognized as the income when the tokens are transferred (issued).

Personal income tax

Income of residents from purchase-sale of virtual currencies, or from sales of produced virtual currency may be charged as income from individual activities, if such activities satisfy the aggregate criteria of continuity, autonomy and pursuit of economic benefits. Continuity is attributable to performance of activities of such nature for continuous period, which is not limited by tax period. Such operational circumstances as recurring, continuous transactions, their number, continuous period (recurrence) are related to the nature of continuity of such activities.

Income received from individual purchases and sales of virtual currencies will be taxed standard 15% fixed income tax rate.



Tokens designated to founders

Not activated / locked tokens received by founders without payment will not be considered as subject to the income tax and will not be charged by the personal income tax until sale of these tokens (e.g. sale, exchange or otherwise transfer of tokens).

Value added tax

For VAT purposes tokens are divided into:

- 1) tokens equated with securities,
- 2) tokens equated with a virtual currency,
- 3) tokens ranked as coupons.

The release of tokens (ICO) is neither supply of goods nor provision of services, therefore, is not subject to VAT.

When tokens treated as **securities** are supplied for payment through ICO, such tokens are treated as issue of shares which is not subject to VAT.

When the place of supply of tokens treated as **virtual currency** is Lithuania then such supply is usually VAT exempted.

When tokens treated as **coupons are supplied in Lithuania**, then the consideration received for such supply will be considered as advance payment which, usually, taking into account the fact that at the time of receipt of an advance payment the tax regime is not clear, will not be subject to VAT.

Value added tax deduction

When tokens are being auctioned in ICO, whether the expenses related to the release of the tokens can be deducted depends on what (VAT taxable, non-taxable or mixed) activity will be launched.

Mining

When virtual currency is mined, no goods/services are usually supplied for consideration, therefore, the mining of virtual currency is not subject to VAT.

If a person receives a reward (no matter in what form) for supplied mining services to other person and these services for VAT purposes are considered as supplied in Lithuania, such services are subject to VAT.

Sale of mined virtual currency (exchange to traditional or other type virtual currencies) is considered as supply of services for a reward for VAT purposes. However the sale of such currency in Lithuania is VAT exempt.



> [Position of the State Tax Inspectorate in full](#)

> [Inquiries: http://www.vmi.lt/cms/en/electronic-inquiries](http://www.vmi.lt/cms/en/electronic-inquiries)

> [Phone: +37052553190](tel:+37052553190)

ACCOUNTING



Accounting of ICO tokens

If ICO promoter expenses for the establishment of the platform functioning on Blockchain basis are not related to the receipt of reasonably expected economic benefits from the further management of this platform after ICO issue, they are recorded as costs in the profits/loss statement. If such economic benefits are reasonably likely, as ICO promoter has the possibility of receiving intermediation and other income from the users of the established platform, such expenses may be recognized as the acquisition cost of intangible assets. Tokens circulated by the token promoter during ICO that remain in the crypto- wallet of the token promoter are recorded in the off-balance account and recognized as units of a cryptocurrency accounted at fair value only after the active market of purchase/sale of tokens stabilizes, when the possibility of selling them under normal market conditions occurs.

Accounting of tokens circulated by the token promoter depends on whether they are attributed to payment, utility and securities tokens:

- a company after circulation of payment tokens, usually, does not have to recognize any additional related liabilities; therefore, the inflows received after the expiry of ICO are immediately recognized as income. However, when a company during circulation of such tokens assumes a liability to further serve the established service platform free of charge, it also should recognize the provisions to provide such services;
- after circulation of utility tokens, a company usually has to recognize the provisions that reflect the variable part of the company's liabilities;
- after circulation of securities tokens, a company depending on their nature, usually, additionally records financial liabilities, the accounting method and type of which depends on the nature of the liabilities assumed.

After acquisition of tokens, a company at initial recognition in the accounting records them at acquisition cost, and during the subsequent evaluation – at fair value through profit and loss.

Accounting of acquired tokens also depends on the type of tokens:

- a holder of tokens, usually, recognizes payment tokens in the ac-

counting in the same way as cryptocurrency coins used for payment purposes;

- acquired utility tokens may be used for various services, discounts or goods. Before the use of tokens, holders of tokens record them as payment tokens. After the holders of utility tokens use the rights associated with tokens, received additional economic benefits are recorded depending on the nature of benefits and a possibility of further use the token. When after the use of the rights granted by a token it is annulled, a company which used it should record the difference between the value of services/products received and fair value of the utility token as profits/loss;
- the holder of the securities tokens usually records additional benefit granted by tokens as financial return or as a financial asset depending of the nature of this benefit.

Intermediary on the cryptocurrencies market

An undertaking performing intermediary services recognizes the cryptocurrencies acquired for trading purposes as stocks at net realizable value. After sale of cryptocurrencies acquired for trading purposes, revenue from sales and cost of sales are recorded.

Evaluation of cryptocurrencies used as payment means according to Business Accounting Standards (Lithuania GAAP)

Cryptocurrencies used as means of payment (cryptocurrency coins) should be attributed to financial assets (BAS 18), which is measured at fair value by presenting the change in fair value in the profits/loss statement.

In the absence of the possibility of a reliable measuring of the fair value of the cryptocurrency, this cryptocurrency should be registered at acquisition cost minus impairment amount.

Though cryptocurrencies used for payment purposes have the features characteristic more to cash than short-term investments, considering their virtual nature and in order to separate them from funds with a traditionally low risk of changes in value on the accounts of financial institutions, it is proposed to record cryptocurrencies not in the account "271 Bank accounts", but in the accounts "262 Other investments" by using a separate account "2625 Cryptocurrencies" and by disclosing the risk of the change in their value in the explanatory notes.

Accounting of cryptocurrencies used as payment means

The acquisition cost of a cryptocurrency used as means of payment is established based on the paid or payable amount of money for it. If during its acquisition, fees to intermediaries are deducted, such deductions should not be shown separately, and following BAS 18 should be included into the acquisition cost of a cryptocurrency.

In establishing the fair value of a cryptocurrency during the subsequent measurement, a data source should be selected for the undertaking to use it regularly in establishing the value of a cryptocurrency. The best data source is considered to be Internet websites that regularly publish the average market prices from the main global cryptocurrency stock exchanges.

All costs related to mining activities of a cryptocurrency should be immediately recognized as expenses, and a mined cryptocurrency at the initial recognition is recorded at fair value by presenting the difference in fair value as income in the profits/loss statement.

> [Position of the Authority of Audit, Accounting, Property Valuation and Insolvency Management in full](#)

> Email: info@avnt.lt

AML / CFT



Amendment of AML and CFT Law in Lithuania

5th AML Directive has been adopted on 19 April.

Ministry of Finance of the Republic of Lithuania with Bank of Lithuania and Financial Crime Investigation Service are preparing amendments of Anti-Money Laundering and Counter Terrorist Financing Law of Lithuania.

First round of amendments will concentrate on provisions relevant to virtual currency exchanges and wallet services operators, aiming at increasing transparency and clarity of regulation together with stability and security of the financial market.

DISCLAIMER



These Guidelines cannot be regarded as an official interpretation of the legislation. Bank of Lithuania, State Tax Inspectorate, The Authority of Audit, Accounting, Property Valuation and Insolvency Management and other relevant institutions make decisions taking into account the entirety of actual circumstances which may differ case by case. These Guidelines cannot be regarded as the decision in a specific case. These Guidelines describe only part of the aspects examined by relevant institutions, in case of discrepancy between Guidelines and positions of institutions, the latter shall prevail.

Due to novelty of this sector the relevant legal regulation can change following the supranational (EU) and (or) national legislative initiatives. Ministry of Finance of the Republic of Lithuania, as well as other state institutions reserve the right to amend these Guidelines or any part of it at any time.



ICO GUIDELINES



MINISTRY OF FINANCE
of the Republic of Lithuania

Create
Lithuania 



Pasaulyje per 2017 m. ir 2018 m. (I pusmetį) per pirminius virtualių valiutų žetonų siūlymus (ICO) pritraukta apie **10,5 mlrd. EUR**

Tuo pačiu laikotarpiu lietuvių projektų per ICO pritraukta apie **340 – 420 mln. EUR**

Lietuvių kuriami ICO projektai pagal pritrauktą kapitalą sudaro apie **3 – 4 %** pasaulio rinkos



Didelė per nereguliuojamus ICO surenkamų lėšų vertė gali sudaryti galimybes pinigų plovimui ir teroristų finansavimui



Dėl šios rizikos ir dėl siekio išlaikyti finansų rinkos stabilumą ir reputaciją bei sukurti skaidrią ir patikimą jurisdikciją alternatyviems finansavimo mechanizms, parengti atitinkami įstatymo pakeitimo projektas →

Registravimas



Virtualių valiutų keityklų (**VVK**) ir depozitinių piniginių operatorių (**DPO**) priskyrimas prie įpareigotųjų subjektų ir jų atskiro sąrašo sudarymas (registracija)

Susijusių asmenų vertinimas

VVK ir DPO valdymo ir stebėsenos organais bei naudos gavėjais galės būti tik finansų sistemai ir susijusiems objektams nenusikalte asmenys



Įtartinų mokėjimų stebėseną



VVK ir DPO įpareigojami teikti duomenimis FNTT apie įtartinas ir didelės apimties pinigines operacijas grynaisiais, įdiegti rizikos nustatymo sistemas ir pan.

Tapatybės nustatymas

VVK ir DPO turės identifikuoti klientus ir saugoti duomenis, pagal kuriuos galima susisiekti asmenis su virtualios valiutos adresu



